

(สำเนา)

ที่ สร.๐๖๐๑/๓๕๓

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๒๖ เมษายน ๒๕๒๐

เรื่อง ทหารือเกี่ยวกับข้อกฎหมายในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของ
บ้านเมือง

เรียน นายกเทศมนตรีเมืองภูเก็ต

อ้างถึง หนังสือสำนักงานเทศบาลเมืองภูเก็ต ที่ ภก.๕๔/๑๒๗๒
ลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๐

สิ่งที่ส่งมาด้วย ประกาศเว้นที่ริมถนนหลวง ร.ศ. ๑๑๗ (พ.ศ. ๒๔๔๑)

ตามที่ได้ทหารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาให้พิจารณาปัญหาเกี่ยวกับทาง
เท้าได้อาคาร (ARCADE) ในตัวเมืองภูเก็ตว่าเจ้าของที่ดินและอาคารบางรายโบกปูนปิดทางเท้า
ห้ามประชาชนเดินผ่าน บางรายได้นำสินค้ามาตั้งวางจำหน่ายพันธุ์ประตูดอกมา อันเป็น
ลักษณะไม่เรียบร้อย ทำให้ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและขาดเอกลักษณ์ของเมืองภูเก็ตซึ่งมี
อาคารในลักษณะดังกล่าว ทางเทศบาลเมืองภูเก็ตจะรักษาเอกลักษณ์ของทางเท้าหน้าอาคารอัน
เก่าแก่นี้ไว้จะขัดต่อสิทธิเหนือที่ดินของเอกชนหรือไม่ นั้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาเรื่องนี้แล้ว ขอเรียนชี้แจงว่า
เทศบาลเมืองภูเก็ตจะมีอำนาจเก็บรักษาเอกลักษณ์ของทางเท้าหน้าอาคารได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับ
ข้อเท็จจริงที่ว่าทางเท้าเป็นทางสาธารณะหรือไม่ และในการพิจารณาว่าทางเท้าหน้าอาคาร
ดังกล่าวเป็นทางสาธารณะหรือไม่ มีข้อพิจารณา ๒ ประการ คือ

ประการแรก การเว้นทางเท้าหน้าอาคารเพื่อใช้เป็นทางเดินนั้นเป็นไปตามบท
บังคับแห่งกฎหมายเกี่ยวกับการก่อสร้างอาคารที่ให้เว้นที่ข้างถนนสำหรับทางเดินเท้าที่ใช้บังคับอยู่
ในขณะก่อสร้างนั้นหรือไม่ หากการเว้นทางเท้าหน้าอาคารนั้นเป็นไปตามบทบังคับแห่งกฎหมาย
ดังกล่าวก็อาจถือได้ว่าทางเท้าเป็นทางสาธารณะ

กฎหมายที่ควบคุมการก่อสร้างอาคารในลักษณะดังกล่าวเท่าที่สำนักงาน
คณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจค้น ก็ได้แก่ “ประกาศเว้นที่ริมถนนหลวง ร.ศ. ๑๑๗ (พ.ศ.
๒๔๔๑)” ซึ่งกำหนดให้ผู้ที่จะปลูกสร้างอาคารที่ริมถนนหลวงเว้นที่ข้างถนนไว้สำหรับเป็นทางเดิน
เท้า (ดังปรากฏในสำเนาประกาศดังกล่าวที่ได้แนบมาพร้อมกับหนังสือนี้) แม้ว่าในปัจจุบันนี้

ประกาศดังกล่าวนี้จะถูกยกเลิกไปโดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการก่อสร้างอาคาร พุทธศักราช ๒๔๗๕ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ขณะนี้ไปแล้วโดยพระราชบัญญัติดังกล่าวมิได้มีบทบัญญัติในทำนองเดียวกันกับกฎหมายเดิม แต่อย่างไรก็ตาม หากอาคารเก่าแก่ของจังหวัดได้ทำการก่อสร้างขึ้นในสมัยที่ “ประกาศเว้นที่ริมทางหลวง ร.ศ. ๑๑๗” ใช้บังคับ ก็อาจถือได้ว่าทางเท่านั้นเป็นทางสาธารณะตามบทบัญญัติของประกาศฉบับดังกล่าว

ประการที่สอง ถ้าหากทางเท้าหน้าอาคารมิได้เป็นทางสาธารณะตามประกาศฉบับดังกล่าว ทางเดินหน้าอาคารก็อาจเปลี่ยนสภาพเป็นทางสาธารณะได้ตามข้อเท็จจริง เช่น อาจเกิดขึ้นจากการที่เจ้าของที่ดินได้อุทิศทางเท้าให้เป็นทางสาธารณะ ซึ่งการอุทิศนั้น อาจเป็นการอุทิศโดยชัดแจ้ง คือทำหนังสือเป็นหลักฐาน หรือเป็นการอุทิศโดยปริยาย คือยินยอมให้ประชาชนใช้ทางเท้าโดยไม่สงวนสิทธิมาเป็นเวลานานพอสมควรก็ได้ (โปรดดูคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๓๘ - ๑๑๓๙/๒๕๐๑, ๑๕๗๔, ๒๔๙๘, ๒๐๐/๒๕๗๖, ๙๒๖/๒๕๗๔ ซึ่งเป็นคำพิพากษาที่เห็นว่าทางเดินเป็นทางสาธารณะแล้ว และคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๒๐-๑๐๒๑/๒๕๐๕, ๑๕๓/๒๕๙๔ ซึ่งเป็นคำพิพากษาที่เห็นว่าทางเดินยังไม่เป็นทางสาธารณะ เป็นต้น)

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ส. โหตระกิตย์

(นายสมภพ โหตระกิตย์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานเลขานุการกรม

โทร. ๒๒๒๐๒๐๖-๙

ประกาศ เว้นที่ริมถนนหลวง

พระเจ้าอยู่หัวยาเธอ กรมหมื่นนเรศวรฤทธิ์ เสนาบดี กระทรวงนครบาลรับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า

บ้านเมืองทุกวันนี้ ประกอบการค้าขายสมบูรณ์ยิ่งขึ้นไปกว่าแต่กาลก่อน การเดินทางจำเป็นต้องใช้รถใช้มาเพิ่มเติมขึ้นจากการเดินเท้าโดยธรรมดาของกิจธุระต่างๆ มากยิ่งขึ้นตามความเจริญของการค้าขายในบ้านเมือง เหตุฉะนั้นถนนหลวงอันมีอยู่แต่ก่อนบางถนนจึงคับแคบไป คนเดินเท้าแลรถม้าต้องเดินร่วมกันในถนนเป็นที่น่ากลัวความอันตรายแก่ผู้เดินทางแลขัดขวางแก่การเดินทางรถม้าไม่ให้นักเดินทางสะดวกได้ จึงทรงพระราชดำริว่าสมควรจะขยายถนนหลวงซึ่งยังแคบอยู่ให้กว้างขึ้น เพื่อได้ทำทางสำหรับเดินเท้าทั้งสองข้างถนนให้คนเดินเท้าเดินแผนกหนึ่ง ไม่กีดกันรถม้าที่จะเดินรถม้า แม้เพื่อได้มีที่ทำท่อน้ำริมถนนให้ถนนปราศจากความเปรอะเปื้อนเป็นที่สะดวกสบายแก่มหาชนที่เดินทาง หรือมีบ้านเรือนอยู่ริมถนนทั่วไป

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศล่วงหน้าให้ชนทั้งหลายทราบไว้ว่า ถ้าผู้หนึ่งผู้ใดจะปลูกสร้างสิ่งหนึ่งสิ่งใดขึ้น ณ ที่ริมถนนหลวงสายใด ๆ อันถนนนั้นยังไม่ได้มีทางสำหรับเดินเท้าทั้งสองข้างเหมือนอย่างถนน ที่ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นใหม่ ๆ นี้แล้ว ก็ให้เว้นที่ข้างถนนนั้นไว้ตามกำหนดที่เจ้าพนักงานจะได้กำหนดให้ เพื่อจะได้เป็นที่สำหรับทำท่อน้ำและสร้างทางสำหรับเดินเท้าข้างถนนนั้น ๆ ต่อไป

การที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศให้ชนทั้งหลายทราบกระแสพระราชดำริไว้ดังนี้ ก็เพื่อจะไม่ให้เป็นที่น่าลำบากแก่ผู้ที่ไม่ทราบ และปลูกสร้างสิ่งใด ๆ ขึ้นแล้วจะต้องรื้อเมื่อภายหลัง นั้น

อนึ่ง ถ้าผู้หนึ่งผู้ใด จะปลูกสร้างสิ่งใด ๆ ขึ้นตามแนวถนนหลวงอันจะเกี่ยวข้องกับข้อห้ามตามประกาศนี้ ก็ให้มาแจ้งต่อเจ้าพนักงานกรมสุขาภิบาลที่กระทรวงนครบาลกำหนดเวลาตั้งแต่เช้า ๕ โมงถึงเวลาบ่าย ๔ โมงเว้นแต่วันพระ เจ้าพนักงานจะได้ชี้แจงข้อความแลไปปักเขตให้ตามความประสงค์

ประกาศมา ณ วันพฤหัสบดีที่ ๑๒ มกราคม รัตนโกสินทรศก ๑๑๗ เป็นวันที่ ๑๑๐๒๐ ในรัชกาลปัจจุบันนี้